

**Критерии за програмна акредитация на професионално направление/
специалност от регулираните професии в съответствие с ESG- част 1 (1-10)
и по смисъла на чл.78, ал.3 от ЗВО**

Таблица 4

Стандарти (ESG – част 1)	Насоки	Критерии	Съдържание на критериите	Доказателства	Оценки 1
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
<p>1. Политика за осигуряване на качеството</p> <p>Стандарт: Институциите би трябвало да имат политика за осигуряване на качеството, която се оповестява публично и е част от стратегическото им управление. Вътрешните заинтересовани страни следва да разработят и прилагат тази политика чрез подходящи структури и процеси, като същевременно включват външни заинтересовани страни.</p>	<p>Насоки:</p> <p>Политиките и процедурите са основните стълбове на последователна система за осигуряване на качеството на институциите, които образуват цикъл за непрекъснато усъвършенстване и допринасят за отчетността на институцията. Те подкрепят развитието на култура на качеството, при която всички вътрешни заинтересовани страни поемат отговорност за качеството и участват в осигуряването на качеството на всички равнища на институцията. За да се подпомогне това, политиката има официален статут и е достъпна за обществото.</p> <p>Политиките за осигуряване на качеството са най-ефективни, когато отразяват връзката</p>	<p>1.1. При извършване на обучение в професионално направление/ специалност от регулираните професии се поддържа и развива политика за осигуряване на качеството, която се оповестява и е част от стратегическото управление на висшето училище.</p> <p>Коефициент: 0,05</p>	<p>1.1.1. ВУ организира обучение в професионалното направление в избрани образователно-квалификационни степени и форми на обучение в съответствие със своята мисия, цели и задачи.</p> <p>3 точки</p> <p>1.1.2. Цялостната дейност на професионалното направление/ специалност от регулираните професии е подчинена на институционалната система за качество, без да се пренебрегва спецификата им.</p> <p><i>Отношение на броя на планираните към извършените през последните 5 г. дейности на КООК-вътрешни одити за оценка на качеството и функциониране на съответните програми за обучение.</i></p> <p>4 точки</p> <p>1.1.3. ВУ изгражда и прилага политика за осъществяване на взаимовръзката между научните изследвания и обучението в рамките на</p>	<p>1. Стратегията за развитието на професионалното направление/ специалност от регулираните професии</p> <p>2. Наличие на стандарти и правила за периодична самооценка и външна оценка</p> <p>3. Нормативни документи на ВУ, в които е развита политиката за осигуряване на качеството на професионалното направление/ специалност от регулираните професии</p> <p>4. Официална WEB – страница, отразяваща информация за функционирането на конкретното професионално направление/ специалност от регулираните професии</p> <p>5. Правилници, процедури, решения и др. документи за вътрешно осигуряване на качеството на образователния процес в</p>	

¹ Оценява се съгласно чл. 79, ал. 4, ал. 5 и ал. 7 от ЗВО.

<p>между научните изследвания и обучението и преподаването и се съобразяват, както с националния контекст, в който функционира институцията, така и с институционалния контекст и стратегическия ѝ подход.</p> <p>Подобна политика подкрепя:</p> <ul style="list-style-type: none"> • организацията на системата за осигуряване на качеството; • отделите, училищата, факултетите и другите организационни единици, както и тези на ръководството на институцията, на отделните членове на персонала и студентите да поемат своите отговорности при осигуряване на качеството; • академичната почтеност и свобода и внимава за академични измами; • предпазването от нетърпимост от всякакъв вид или дискриминация срещу студентите или персонала; • участието на външни заинтересовани страни за осигуряване на качеството. <p>Политиката се превръща в практика чрез</p>	<p>1.2. Управление на качеството на образованието.</p> <p>Коефициент: 0,04</p>	<p>националния и институционалния контекст.</p> <p>3 точки</p> <p>1.2.1. Има изградена организация за управление на качеството на учебния процес и свързаната с него преподавателска дейност.</p> <p><i>Проведени обучения и семинари за обмен на опит за осигуряване на качеството на учебния процес в професионалното направление/ специалност от регулираните професии.</i></p> <p>5 точки</p> <p>1.2.2. Прилагат се правилата на етичен кодекс за осигуряване на академично единство, чрез който се гарантират залегналите в ЗВО академични свободи и нетърпимост към всякакви форми на дискриминация. Приети са и оповестени правила и процедури за предотвратяване и санкциониране на изпитни измами и плагиатство.</p> <p><i>Брой на документирани процедури за предотвратяване на прояви на дискриминация; за санкциониране на изпитни измами и плагиатство през последните 5 г.</i></p> <p>5 точки</p>	<p>съответното професионално направление/ специалност от регулираните професии</p> <p>1. Годишни планове и отчети за извършваните дейности на КООК – вътрешни одити, проверки за изпълнение на предписания, оценки на активността на преподавателския състав, развитие на системата за осигуряване и оценка на качеството, функциониране на програмите за обучение, образователните дейност.</p> <p>2. Етичен кодекс за академичното единство, приет и утвърден състав на комисията. Годишни доклади за дейността на комисията по етика</p> <p>3. Годишни планове, отчети, публикувани на WEB-сайта на ВУ</p> <p>4. Протоколи от проведени обучения и семинари за обмен на опит по функционирането на системата за осигуряване на качеството в професионалното направление/специалност от регулираните професии</p> <p>5. Документирани процедури за</p>	
---	--	--	--	--

	<p>различни вътрешни процеси за осигуряване на качеството, които позволяват участието на всички в институцията. Как се реализира, наблюдава и ревизира политиката е решение на институцията. Политиката в областта на осигуряване на качеството обхваща и всички елементи на дейността на институцията, които са предоставени на подизпълнители или се извършват от трети страни.</p>			<p>предотвратяване и санкциониране на изпитни измами и плагиатство</p>	
<p>2. Разработване и одобряване на програмите</p> <p>Стандарт: Институциите би трябвало да разполагат с процедури за разработване и одобряване на програмите си. Програмите би трябвало да се проектират така, че да отговарят на целите, определени за тях, включително и на очакваните резултати от обучението. Квалификацията в резултат от програмата следва да бъде ясно определена</p>	<p>Насоки: Учебните програми са в основата на мисията на висшите училища за обучение. Те предоставят на студентите академични знания и умения, включително тези, които могат да се прехвърлят, които могат да повлияят на тяхното личностно развитие и могат да се прилагат в бъдещата им кариера. Програмите</p> <ul style="list-style-type: none"> са разработени с общи програмни цели, които са в съответствие с институционалната стратегия и имат ясно 	<p>2.1. ВУ извършва обучение по професионалното направление/ специалността от регулираните професии като прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на учебната документация, (квалификационни характеристики, учебни планове и програми и др) при съдействието на представители на партньорски организации, студенти и други заинтересовани страни. Коефициент: 0,12</p>	<p>2.1.1. Програмите са разработени в съответствие с институционалната стратегия и имат ясно изразени очаквани резултати от обучението. Професионалните и общите компетенции са определени като области от знания, умения и поведения и съответстват на получаваната подготовка и квалификация. Определянето на професионалните квалификации за отделните ОКС, осигурявани от учебните програми, се основава на анализи за потенциалните работни места и национални и международни проучвания относно</p>	<p>1. Набор от документи за всяка предлагана от институцията програма за обучение, който включва: цели на програмата, описание на получаваната квалификация, описание на професионалните и общите компетенции, получавани след дипломирането, учебния план на специалностите, учебните програми на дисциплините, включени в учебния план, методите на обучение, методите за оценяване и формиране на крайната оценка,</p>	

<p>и оповестена и да се отнася до точното ниво в националната квалификационна рамка за висше образование, а следователно, и в Квалификационната рамка на Европейското пространство за висше образование.</p>	<p>изразени очаквани резултати от обучението;</p> <ul style="list-style-type: none"> • са разработени с участието на студенти и други заинтересовани от работата страни; • се ползват от външни експертни и референтни точки; • отразяват четирите цели на висшето образование на Съвета на Европа (вж. Обхват и концепции); • са разработени така, че да дават възможност за плавно усъвършенстване на студентите; • определят очакваната натовареност на студента, например, чрез ECTS; • включват добре структурирани възможности за практическо обучение, където е възможно;² • подлежат на официални процедури на институционално одобрение. 		<p>развитието на пазара на труда.</p> <p><i>Специфични компетенции, включени в учебните програми и квалификационната характеристика на дадена специалност.</i></p> <p><i>Количествена оценка на степента на заинтересованост от страна на кандидат-студенти и работодатели към нови образователни програми за обучение, предвид променливия характер на пазара на труда.</i></p> <p>2 точки</p> <p>2.1.2. Периодично се систематизира информация от потребителите на кадри за връзката на учебните програми с актуалната практическа подготовка на студентите.</p> <p><i>Относителен дял на практическото обучение за добрата професионална подготовка на студентите</i></p> <p>1 точка</p> <p>2.1.3. Оценъчната система на резултатите от обучението по всяка дисциплина и оценъчната процедура за завършване на курса на обучение във всяка една специалност описват минималните стандартни изисквания и съответно доказват необходимите</p>	<p>минимални стандартни изисквания за дипломиране, възможности за производствени стажове и професионална реализация и др.</p> <p>2. Съотношение на задължителните, избираемите и факултативните дисциплини</p> <p>3. Публикувани проучвания на степента на заинтересованост на работодателите към компетенциите, получавани от всяка програма за обучение</p> <p>4. Обособени длъжности или ясно формулирани функционални задължения, чието изпълнение да гарантира необходимото равнище на учебната документация</p> <p>5. Процедури за изработване и оценяване на програмите за обучение</p> <p>6. Процедурни методи и средства за проверка на оригиналността и автентичността на дипломни и дисертационни работи</p> <p>7. Правилник за организацията и функционирането на институционална и</p>	
--	---	--	--	---	--

² Практическото обучение включва стажове, които дават възможност на студентите да придобият опит в професионалната област, свързана с обучението им.

			<p>придобити компетенции.</p> <p>1 точка</p> <p>2.1.4. Съвместимост с учебни програми на други ВУ в България, ЕУ или извън ЕУ, позволяваща професионална мобилност на студенти и на завършили съответната специалност.</p> <p><i>Сравнителен анализ с аналогични програми от други ВУ в страната и чужбина.</i></p> <p>1 точка</p> <p>2.1.5. В институцията са разработени специфични процедури за наблюдение (контролиране), анализиране, оценяване и утвърждаване (одобряване, приемане) на всяка учебна програма и на учебната документация на професионалното направление/ специалност от регулираните професии.</p> <p><i>Качествено и количествено доказване на необходимостта от всяка учебна програма в съответствие с нуждите на пазара на труда</i></p> <p>2 точки</p> <p>2.1.6. Авторите на учебни програми се консултират с представители на икономиката, социални институции, студенти, завършили специалисти и др. заинтересовани</p>	<p>на специализирани по факултети комисии за оценяване, актуализиране и одобряване на програмите за обучение по специалности в съответните професионални направления (Комисия по учебни дейности към АС и ФС)</p> <p>8. Годишни доклади на институционалната комисия по учебни дейности</p> <p>9. Доклади и решения на специализираните факултетни комисии по учебни дейности</p> <p>10. Доклад за мониторинг, анализиране, оценяване, актуализиране и приемане (одобряване) на всяка програма за обучение, свързана с придобиване на основни компетентности, гарантиращи пълноценната реализация на бъдещите специалисти</p> <p>11. Решения на АС за създаване, актуализиране и прекратяване на образователни програми</p>	
--	--	--	---	---	--

		<p>страни в процеса на предлагане, изработване и актуализиране на програмите.</p> <p><i>Брой на предлаганите и актуализираните учебни програми през последните 5 г.;</i></p> <p><i>Брой на студентите и на представителите на бизнеса и професионалните организации участващи в изготвянето и актуализирането на учебни програми</i></p> <p>1 точка</p> <p>2.1.7. Съществува процедура за определяне, в съответствие с националните и институционалните нормативни изисквания на:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. структурата на учебните планове в отделните професионални направления 2. наименованията и съдържанието на учебните дисциплини - задължителни, избираеми и факултативни, включени в учебния план от учебната програма в съответното професионално направление 3. общият брой кредити и разпределението на учебните кредити в учебните планове за задължителните и избираемите дисциплини, необходими за успешно дипломиране 4. съотношението между часовете предвидени за лекции		
--	--	--	--	--

			<p>и за практически занятия (лабораторни, семинарни, проекти и др.)</p> <p>5. регламентите за провеждане на производствените стажове и учебните практики за съответните образователно-квалификационни степени</p> <p>6. структурата на академичната година по семестри, седмици и часове</p> <p>2 точки</p>		
<p>3. Обучение, преподаване и оценяване, ориентирани към студентите</p> <p>Стандарт: Институциите би трябвало да гарантират, че програмите се предоставят по начин, който насърчава студентите да поемат активна роля в създаването на учебния процес и че оценката на студентите отразява този подход.</p>	<p>Насоки: Ученето и преподаването, ориентирани към студентите, играят важна роля за стимулиране на мотивацията, самоанализа и ангажираността на студента в процеса на обучение. Това означава внимателно обмисляне на разработването и предлагането на учебните програми и оценката на резултатите. Прилагането на учене и преподаване, ориентирани към студентите</p> <ul style="list-style-type: none"> • уважава и се грижи за разнообразието на студентите и техните нужди, което позволява гъвкави модели на обучение; • разглежда и използва различни 	<p>3.1. Съществува система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на студентите в процеса на обучение на съответното професионално направление/ специалност от регулираните професии.</p> <p>Коефициент: 0,07</p>	<p>3.1.1. Обучението на студентите се провежда според съвременните изисквания за образователно-квалификационните степени и съгласно образователната мисия, цели и задачи на професионалното направление/ специалност от регулираните професии.</p> <p><i>Квалификационната характеристика отразява точно и ясно позицията на бъдещия специалист в националната квалификационна рамка за висше образование, а също така и в квалификационната рамка на Европейското пространство за висше образование. Видна е връзката между целеполагане и очаквани резултати.</i></p> <p>2 точки</p> <p>3.1.2. Изградена е организация за включване на</p>	<p>1. Учебен план, учебни програми</p> <p>2. План-графици за провеждане на образователните дейности през учебната година</p> <p>3. Правилник и документация за организацията и провеждането на учебни практики и производствени стажове</p> <p>4. Набор от сродни учебни планове и учебни програми от национални и чужди ВУ</p> <p>5. Документирани мнения за степента на удовлетвореност на работодателите от стажантите и практикантите</p> <p>6. Информационни продукти, осигуряващи професионалната подготовка на студентите</p> <p>7. Документиран и проучвания на: -степента на</p>	

	<p>начини на предлагане, когато е целесъобразно;</p> <ul style="list-style-type: none"> • гъвкаво използва различни педагогически методи; • редовно оценява и регулира начините на предлагане и педагогическите методи; • насърчава усещането за автономия у обучаемия, като същевременно гарантира адекватни насоки и подкрепа от страна на преподавателя; • насърчава взаимното уважение в отношенията между обучаемите и преподавателите; • разполага с подходящи процедури за разглеждане на жалби на студентите. <p>Като се има предвид значението на оценката за развитието на студентите и бъдещата им кариера, процедурите за осигуряване на качеството при оценката вземат предвид следното:</p> <ul style="list-style-type: none"> • оценителите са запознати със съществуващите методи за тестване и изпитване и 		<p>студентите в практически занимания, стимулиращи творческата им активност.</p> <p><i>Справки и отчети за проведени проучвания на студентското мнение, относно качеството и практическата полезност на обучението</i></p> <p>2 точки</p> <p>3.1.3. Проучвания на степента на заинтересованост на студентите за обучение по образователни програми.</p> <p><i>Дипломираните през последните 5 г. в %, които са наети на работа в страната (отделно в страна от Европейския съюз) през първите две години след завършване на образованието</i></p> <p>1 точка</p> <p>3.1.4. Използване на ясни съвременни и публично оповестени методи за оценяване постиженията на студентите (портфолиа, творчески задачи, информационни продукти, есета, реферати).</p> <p>1 точка</p> <p>3.1.5. Съществува динамична и прозрачна обратна връзка между преподаватели и студенти; публично оповестена е система за провеждане на изпитните процедури (вкл. Държавни</p>	<p>заинтересованост на студентите за обучение по образователни програми, предлагани в институцията;</p> <p>-динамиката на степента на заинтересованост към всяка програма за обучение</p> <p>8. Договори за провеждане на учебни практики и производствени стажове в образователни и социални институции, промишлени предприятия и фирми</p> <p>9. Студентски отчети (доклади) след завършване на учебната практика или производствения стаж</p> <p>10. Резултати от проучване на степента на удовлетвореност на студентите от провежданите производствени стажове</p> <p>11. Писмени становища на студенти и работодатели за съответствието между специфичните компетенции, създавани при изучаването на определена дисциплина и съдържанието на тестовете за оценяване по тази дисциплина</p>	
--	---	--	--	---	--

	<p>получават подкрепа за развитие на собствените си умения в тази област;</p> <ul style="list-style-type: none"> критериите и методът за оценяване, както и критериите за поставяне на цифрова оценка се публикуват предварително; оценяването дава възможност на студентите да демонстрират степента, до която са постигнати резултатите, предвидени в обучението. На студентите се предоставя обратна информация, която, ако е необходимо, е свързана с консултации относно процеса на обучение; когато е възможно, оценяването се извършва от повече от един изпитващ; наредбите за оценяването отчитат смекчаващите обстоятелства; оценяването е последователно, справедливо се прилага за всички студенти и се осъществява в съответствие с установените процедури; налице е официална процедура за студентски жалби. 		<p>изпити и дипломни защити), която включва критериите и методите за проверка и оценка на знанията и уменията на обучаемите, както и критериите за поставяне на цифрова оценка.</p> <p><i>Брой специалисти от практиката включени в комисиите за семестриални и държавни изпити.</i></p> <p>2 точки</p> <p>3.1.6. Ефективността на процесите, свързани с качеството на образователния процес се гарантира чрез текущ мониторинг и периодичен анализ (затруднения, постижения, дефицити). В мониторинга и анализа участват и студенти, партньорски организации, експерти, потребители на кадри.</p> <p>1 точка</p> <p>3.1.7 Съществуват правила за съставяне на комисия за разглеждане на жалби от студенти.</p> <p><i>Брой разгледани студентски жалби</i></p> <p>1 точка</p>		
--	--	--	--	--	--

<p>4. Прием, развитие, признаване и сертифициране на студентите</p> <p>Стандарт: Институциите би трябвало последователно да прилагат предварително определени и публикувани наредби, които обхващат всички етапи на "жизнения цикъл" на студента, напр. прием, развитие, признаване и дипломиране на студентите.</p>	<p>Насоки: Осигуряването на условията и подкрепата, които са необходими студентите да постигнат напредък в академичната си кариера, е в най-добрия интерес на отделните студенти, програми, институции и системи. Изключително важно е да има процедури по прием, признаване и завършване, отговарящи на целите, особено когато студентите са мобилни в рамките на и между различните системи за висше образование. Важно е политиките за достъп, процедурите и критериите за прием да се прилагат последователно и прозрачно. Осигурява се запознаване с институцията и програмата. Институциите следва да въведат процедури и инструменти, за да събират, наблюдават и действат според информацията за развитие на студентите. Справедливото признаване на квалификациите, придобити от висшето</p>	<p>4.1. Институцията оповестява публично приетите от нея документи, очертаващи „жизнения цикъл“ на студента: прием в съответно професионално направление/ специалност от регулирани професии, развитие, признаване и дипломиране, както и доказателства за последователно-то им и прозрачно прилагане.</p> <p>Коефициент: 0,07</p>	<p>4.1.1. Създадена е организация за привличане, прием и адаптиране на българските и чуждестранни студенти и докторанти.</p> <p>3 точки</p> <p>4.1.2. Съществуват практики за признаване, в съответствие с принципите на Лисабонската конвенция, на квалификациите, отнасящи се до висшето образование, както в цялата страна, така и в европейския регион.</p> <p>1 точка</p> <p>4.1.3. В професионалното направление/ специалност от регулираните професии са утвърдени правила за академичното признаване на периоди на обучение и практика в чужбина, свързани с мобилността на студентите в рамките на договорни взаимоотношения с чуждестранни висши училища и европейските програми за образование, обучение, младеж и спорт.</p> <p><i>Сътрудничество с националния ENIC / NARIC център с оглед осигуряване на съгласувано признаване</i> <i>Договори с чуждестранни ВУ за мобилност на студенти и</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Справочник за приема на студенти 2. Правилник за организиране на учебната дейност на ВУ 3. Правилник за признаване на специализиращи курсове, стажове, мобилности, осъществени в други ВУ у нас и в чужбина 4. Нормативно регламентиране на участието на студентите и докторантите в изследователската дейност 5. Тюторна система 6. Резултати от научноизследователската дейност на студентите и докторантите, обективно доказани според изискванията на ЗВО 7. Договори за сътрудничество с други вузове и организация създаващи възможности за развитие на сътрудничеството с активното участие на студентите 8. Правила за спазване на държавните изисквания към съдържанието на основните документи, издавани от висшите училища 	
---	---	--	---	---	--

	<p>образование, периодите на обучение и предишно обучение, включително признаването на неформално и неофициално обучение, са основни съставни елементи за осигуряване на напредък на студентите в обучението им, като същевременно се насърчава мобилността. Подходящите процедури за признаване разчитат на:</p> <ul style="list-style-type: none"> • институционални практики за признаване в съответствие с принципите на Лисабонската конвенция за признаване на квалификациите, отнасящи се до висшето образование в европейския регион; • сътрудничество с други институции, агенции за осигуряване на качеството и на националния ENIC / NARIC център с оглед осигуряване на съгласувано признаване в цялата страна. Завършването на висшето училище представлява кулминацията на периода на обучение на студентите. Те 		<p><i>докторанти</i> <i>Брой студенти и докторанти, реализирали мобилност през последните 5 г.</i></p> <p>2 точки</p> <p>4.1.4. Създадени са правила за включване на студентите и докторантите в изпълнението на изследователски проекти в професионалното направление/ специалност от регулираните професии, както и в сродни изследователски структури.</p> <p><i>Брой студенти и докторанти включени в изпълнението на изследователски проекти в професионалното направление/ специалност от регулираните професии</i></p> <p>2 точки</p> <p>4.1.5. Спазени са изискванията към съдържанието на основните документи за образование и квалификация, издавани от висшето училище.</p> <p>1 точка</p> <p>4.1.6. Създадена е административна система за регистриране на реализацията на завършилите студенти и докторанти.</p> <p>1 точка</p>		
--	--	--	---	--	--

	трябва да получат документация, обясняваща получената квалификация, включително постигнатите резултати от обучението и контекста, нивото, съдържанието и статута на обучението, което е осъществено и завършено успешно.				
<p>5. Преподавателски състав</p> <p>Стандарт: Институциите би трябвало да се уверят в компетентността на преподавателите си. Те следва да прилагат справедливи и прозрачни процеси за набирането и развитието на персонала.</p>	<p>Насоки: Ролята на преподавателя е от съществено значение за натрупването на висококачествен опит от студентите и за даване на възможност за придобиване на знания, компетенции и умения. Разнообразяването на студентската популация и по-силният акцент върху резултатите от обучението изискват учене и преподаване, фокусирани върху студента, а следователно и ролята на преподавателя също се променя (срв. Стандарт 1.3). Висшите училища носят основната отговорност за качеството на техния персонал и за предоставянето на по-благоприятна среда за него,</p>	<p>5.1. Институциите имат разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав чрез прилагане на прозрачни процедури като част от стратегията за развитие на професионалното направление/ специалност от регулираните професии Коефициент: 0,15</p>	<p>5.1.1. Съществуват публично оповестени конкретни и прозрачни процедури, отговарящи на законовите изисквания за приемане на работа на квалифицирани преподаватели, осигуряващи обучението в професионалното направление/ специалност от регулираните професии. 1 точка 5.1.2. Профилиращите дисциплини се водят от преподаватели на първи ОТД, със съответстваща на дисциплините квалификация и представителна изследователска активност. <i>Брой и относителен дял на преподавателите на първи ТД</i> <i>Брой и относителен дял на преподавателите на втори ТД</i> <i>Относителен дял на преподавателите с доказана научна</i></p>	<p>1. Информация относно състава и квалификацията на преподавателите от професионалното направление/ специалност от регулираните професии. 2. Договори за осъществяване на мобилност на преподаватели 3. План за развитие на академичния състав</p>	

	<p>което му позволява да изпълнява служебните си задължения ефективно. Такава среда</p> <ul style="list-style-type: none"> • създава и следва ясни, прозрачни и справедливи процедури за наемане и условия на работа на персонала, които признават важността на обучението на персонала; • предлага възможности за и насърчава професионалното развитие на преподавателите; • насърчава научната дейност за укрепване на връзката между образованието и научните изследвания; • насърчава иновациите в методите на преподаване и използването на нови технологии. 		<p><i>компетентност по преподаваните дисциплини</i></p> <p>5 точки</p> <p>5.1.3. Съществува действаща система за атестиране и стимулиране на кариерното развитие на преподавателите.</p> <p><i>Резултати от процедурата за атестиране.</i></p> <p><i>Кариерно развитие на преподавателите през последните 5 г.</i></p> <p>2 точки</p> <p>5.1.4. Съществува действаща система за насърчаване на академичната мобилност в рамките на европейските програми и двустранното сътрудничество</p> <p><i>Брой реализирани изходящи и входящи мобилности на преподаватели</i></p> <p>2 точки</p>	<p>1. Справки и отчети за резултатите и участието на преподаватели от професионалното направление (специалност от регулирана професия) в национални и международни проекти у нас и в чужбина</p> <p>2. Официално приет ред за включване на студентите и докторантите в научноизследователската, художествено-творческата,</p>	
		<p>5.2. Научноизследователската и художествено-творческата дейност на академичния състав и участието на студентите и докторантите в нея.</p> <p>Коефициент: 0,20</p>	<p>5.2.1. Участие на преподавателите и студентите в научноизследователската и художествено-творческата дейност</p> <p><i>Относителен дял на студентите и докторантите, участници в национални и международни научноизследователски, художествено-творчески, изпълнителски и спортни дейности и проекти през последните 5 г.</i></p> <p><i>Относителен дял на преподавателите от професионалното направление /специалност от</i></p>		

			<p><i>регулирана професия, участвали в национални и международни проекти през последните 5 г. Брой защитили докторанти на 1 хабилитиран преподавател, брой и относителен дял на редовните докторанти, относителен дял на прекъснатите и отчислените докторанти</i></p> <p>4 точки</p> <p>5.2.2. Публикационна дейност на преподавателите по проблематиката на професионалното направление/ специалност от регулираните професии в национални и чуждестранни реферирани научни издания и такива с импакт фактор или импакт ранг</p> <p><i>Брой на публикациите на 1 преподавател на първи ТД през последните 5 г. Относителен дял на публикациите в реферирани научни списания и сборници спрямо общия брой на публикациите в професионалното направление/ специалността през последните 5 г. Относителен дял на публикациите с импакт фактор и/или импакт ранг спрямо общия брой на публикациите в професионалното направление/специалността през</i></p>	<p>изпълнителската и спортната дейност</p> <p>3. Международно участие: монографии на колективи по сключени договори за изпълнение на международни изследователски проекти</p> <p>4. Статии в реферирани научни списания и в сборници; научни доклади</p> <p>5. Търси се информация за публикационна дейност в библиотеката и в информационните масиви, които се поддържат за нуждите на професионалното направление/специалността от регулираните професии</p> <p>6. Организиран извънаудиторни дейности, както и периодични публични събития за популяризиране на изследователската активност и научна продукцията на преподавателите</p>	
--	--	--	---	--	--

			<p>последните 5 г. Брой цитирания в реферирани научни списания и сборници на 1 преподавател на първи ТД през последните 5 г. Достъп до научни бази данни</p> <p>6 точки</p>		
<p>6. Учебни ресурси и подпомагане на студентите</p> <p>Стандарт: Институциите би трябвало да имат подходящо финансиране за обучение и преподавателска дейност и да се уверят, че са осигурени надеждни и леснодостъпни ресурси за обучение и подпомагане на студентите.</p>	<p>Насоки: С цел предоставяне на добър опит във висшето образование, институциите предоставят набор от средства, за да подпомогнат обучението на студентите. Те варират от физически ресурси, като например, библиотеки, учебни съоръжения и IT инфраструктура, до човешка подкрепа чрез научни ръководители, съветници и други специалисти. Ролята за предоставяне на услуги за подкрепа е от особено значение за улесняване на мобилността на студентите в рамките на и между системите за висше образование. Нуждите на разнообразната студентска популация (на възрастните студенти, тези на непълно и пълно работно време,</p>	<p>6.1. Има осигурена и непрекъснато развиваща се финансова, материално-техническа и информационна база, необходима за учебно преподавателската, научноизследователската, художествено-творческата и спортна дейности по професионалното направление/ специалност от регулираните професии, както и подходяща среда за дистанционно обучение, ако провеждат такова</p> <p>Коефициент: 0,13</p>	<p>6.1.1. Осигурена аудиторна и лабораторна площ за учебна заетост на всички студенти, обучавани в професионалното направление/ специалност от регулираните професии, съгласно изискванията на РИОКОЗ. <i>Аудиторна площ за учебна заетост в кв.м. на един студент, обучаван в ОКС</i> <i>Брой работни места за аудиторна и лабораторна работа на 100 студенти, с които се разполага в професионалното направление</i></p> <p>4 точки</p> <p>6.1.2. Наличие на компютърни зали със специализирано оборудване, съобразено с професионалното направление/ специалност от регулираните професии. Осигурен достъп на преподаватели и студенти до безжичен интернет <i>Площ в кв.м. на компютърни зали на 100 студенти (средно приравнен брой).</i> <i>Брой компютри на 100 студенти за</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наличие на материално-техническата и информационна база и на център за дистанционно обучение 2. Библиотечно пространство на отделен студент. 3. Технически средства за осигуряване на достъп до информация 4. Учебници и учебни помагала, включително и на електронен носител 5. Правилници за осигуряване на достъп и работа с информационните продукти 6. Наличен безжичен интернет 7. Планове за развитие на материално-техническата и информационна база и на център за дистанционно обучение 8. Финансова осигуреност на обучението на студенти и докторанти. 9. Сведения за финансиране на учебна и специализирана научна литература 	

	<p>чуждестранни студенти, както и студентите с увреждания), както и преминаването към обучение, фокусирано върху студентите и гъвкави модели на обучение и преподаване се вземат под внимание при разпределяне, планиране и осигуряване на ресурси за обучение и подкрепа на студентите. Спомагателните дейности и съоръжения могат да бъдат организирани по различни начини в зависимост от институционалния контекст. Въпреки това вътрешният контрол на качеството гарантира, че всички ресурси са подходящи за целта, достъпни и че студентите са информирани за наличните услуги. При доставянето на услуги за подкрепа ролята на персонала за осигуряване на подкрепа и административно обслужване е от решаващо значение и затова той трябва да бъде квалифициран и да има възможности да развива своите компетенции.</p>		<p><i>обучение в ОКС.</i></p> <p>2 точки</p> <p>6.1.3. Библиотечен фонд на професионалното направление/ специалност от регулираните професии и система за актуализиране и периодичното му подновяване. <i>Библиотечна площ на 100 студенти.</i> <i>Брой библиотечни единици</i></p> <p>1 точка</p> <p>6.1.4. Създадена е среда за дистанционно обучение и наличие на информационни продукти за дистанционно обучение. Дидактически ресурси, осигуреност на профилиращите дисциплини с учебници, учебни пособия и материали за обучение, вкл. на електронен носител. <i>Брой авторски печатни и дигитализирани информационни продукти, осигуряващи пълноценното обучение на студентите по отделните дисциплини.</i></p> <p>2 точки</p> <p>6.1.5. Регламентирано академично и административно обслужване, подпомагащо обучението на студентите.</p> <p>1 точка</p>	<p>10. Финансова осигуреност за преподавателите, осигуряващи обучение с високо качество и развиващи авангардна научноизследователска дейност</p> <p>11. Достъп до информационни мрежи и базаданни, обслужващи професионалните направления/ специалност от регулираните професии</p> <p>Приемно време на администрацията.</p> <p>12. Доказателства за осъществяване на подпомагаща и творческа дейност на преподавателите със студенти, дипломанти, докторанти (портфолиа творчески разработки на студенти, дипломанти, докторанти; общи публикации и научни разработки</p>	
--	--	--	---	--	--

<p>7. Управление на информацията</p> <p>Стандарт: Институциите би трябвало да гарантират, че събират, анализират и използват информацията, свързана с ефективното управление на техните програми и други дейности.</p>	<p>Насоки: Надеждните данни са от решаващо значение за информирано вземане на решения и за да се изясни какво работи добре и какво се нуждае от внимание. Ефективните методи за събиране и анализ на информация за учебните програми и други дейности се включват в системата за вътрешно осигуряване на качеството. Събраната информация зависи до известна степен от вида и мисията на институцията. Изброените подолу представляват интерес:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ключовите показатели за изпълнение; • профилът на студентската популация; • развитието, успеха на студентите и процента на отпадналите; • студентското удовлетворение от програмите; • учебните ресурси и наличната подкрепа за студентите; • кариерното развитие на завършилите. <p>Могат да се</p>	<p>7.1. Институциите имат изградена организация за управление на информацията, свързана с реализацията на обучението по професионалното направление/ специалност от регулирана професия и последващата реализация на завършилите.</p> <p>Коефициент: 0,05</p>	<p>7.1.1. Периодично се обсъжда и огласява публично ефективността на резултатите, свързани с управлението на качеството на образованието и потребностите от промяна:</p> <ul style="list-style-type: none"> - профилът на студентската популация; - развитието, успеха на студентите и процента на отпадналите; - студентското удовлетворение от програмите; - учебните ресурси и наличната подкрепа за студентите; - кариерното развитие на завършилите; - информация за оценката на потребителите за подготовката на завършилите специалността. <p>6 точки</p> <p>7.1.2. Съществува функционираща система за връзка с алумни.</p> <p><i>Относителен дял на реализиралите се (постъпили на работа) през последните 5 г. от общия брой на завършилите специалисти</i></p> <p>2 точки</p> <p>7.1.3. Поддържат се собствени информационни масиви за световните постижения в професионалното направление/ специалността от регулираните професии и актуалността на</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Собствена документация по управление на информацията 2. Периодична самооценка и външна оценка, не по-рядко от две години 3. Отчет на предложенията и мненията на студентите и докторантите и мерки за подобрене 4. Анкети на студентите за всеки курс и преподавател 5. Ежегодна анкета със студентите випускници; Информация за реализацията и развитието на завършилите ОКС в професионалното направление 6. Анкети със завършилите студенти за мнението им за учебните програми 7. Анкети с работодатели за удовлетвореността им от подготовката на завършили студенти и реализирали се по специалността 8. Действаща база от данни, относно съдържанието на сродни образователно-квалификационни степени в професионалните направления и по специалности във водещи висши училища у нас и в чужбина
---	---	---	--	---

	използват различни методи за събиране на информация. Важно е студентите и служителите да са ангажирани в осигуряване и анализиране на информация и планиране на проследяващи дейности.		предлагания учебен материал. 2 точки		
8. Информация за обществеността Стандарт: Институциите би трябвало да публикуват информация за своите дейности, включително за програмите, която е ясна, точна, обективна, актуална и лесно достъпна.	Насоки: Информацията за дейността на институциите е полезна за бъдещите и настоящи студенти, както и за завършилите, за другите заинтересовани страни и обществеността. Поради това институциите предоставят информация за дейността си, включително и за програмите, които те предлагат и за критериите за техния подбор, очакваните резултати от обучението по тези програми, квалификациите, които те предоставят, процедурите за преподаване, учене и оценяване, използвани за успешно преминаване напред и възможностите за учене, които са на разположение на техните студенти, както и	8.1. Институциите публикуват ясна, точна, обективна, актуална и лесно достъпна информация за всички дейности, свързани с обучението по професионалното направление/ специалност от регулирана професия. Коефициент: 0,05	8.1.1. Съществува система за популяризиране на актуална и пълна информация за образователната, научноизследователската и художествено-творческа дейност на професионалното направление/ специалността от регулираните професии. 2 точки 8.1.2. Налична информация за „жизнения“ цикъл на обучението на студентите. <i>Наръчници, пътеводители на студентите, правилници</i> 2 точки 8.1.3. Периодично се обявяват условията за обучение, квалификационните форми и перспективите за професионална реализация, които предлага професионалното направление/ специалност от регулираните професии. 3 точки 8.1.4. Популяризират на научната	1. Информация за професионалното направление/ специалността от регулираните професии на Web – страницата на ВУ 2. Срещи и форуми, съвместно с потребители и интересувани се, с цел оповестяване на дейността на ВУ 3. Обяви на програми за квалификационни дейности на випускници и други интересувани се 4. Сведения за дейността на професионалното направление/специалността 5. Сведения за срещи с випускници 6. Сведения за срещи с потребители 7. Материали от съвместни форуми с потребители 8. Правила за мобилност	

	информация за заетостта на завършилите.		продукция и творческите изяви на студенти и преподаватели. 2 точки 8.1.5. Оповестяване на условията за мобилност на студенти и преподаватели. 1 точка		
9. Текущ мониторинг и периодичен преглед на програмите Стандарт: Институциите би трябвало да следят и периодично да преразглеждат своите програми, за да се гарантира, че те постигат определените цели и отговарят на нуждите на студентите и обществото. Тези прегледи следва да водят до непрекъснато подобряване на програмата. Всяко действие, планирано или предприето като резултат, трябва да се съобщи на всички заинтересовани.	Насоки: Редовният мониторинг, преглед и ревизия на учебните програми имат за цел да гарантират, че предлаганото обучение остава целесъобразно и да се създаде благоприятна и ефективна среда за обучение на студентите. Те включват оценка на: •съдържанието на програмата в светлината на най-новите изследвания в дадена дисциплина като така се гарантира, че програмата е актуализирана; •променящите се потребности на обществото; •натовареността, развитието и завършването на студентите; •ефективността на процедурите за оценяване на студентите; •очакванията, потребностите и удовлетвореността на студентите по отношение на програмата; •средата на	9.1. Институциите извършват регулярен мониторинг (преглед) и актуализиране на учебните програми, съобразно еволюцията на научните знания и технологии, при обучението по професионалното направление/ специалност от регулирана професия. Коефициент: 0,04	9.1.1. Съществува система за управление и мониторинг на качеството на образователния процес, включващи: - актуалност на учебните програми и потребностите от промяна; - активната позиция на студентите в процеса на професионалната им подготовка; - постиженията на студентите в хода на професионалната им подготовка; - качеството на преподаване, съотнесено към съвременните изисквания за оличностяване на образователния процес; - организацията и възможностите за динамична промяна на образователната среда; - мнението на студентите за качеството на получените знания, съдържанието на учебния план, учебните програми, методите на преподаване и на тази основа перспективата за професионална реализация по специалността.	1. Разработени, приети и огласени са правила за преглед на програмите 2. Предложения от методичните съвети, учебните комисии, катедрените съвети за актуализиране на учебни планове и програми 3. Решения на ФС и АС за приети промени в учебните програми и планове 4. Сведения за проучвания на студентското мнение, потребители и партньорски организации за практическата подготовка на студентите 5. Анкети, удостоверяващи удовлетвореността на студентите от атмосферата във ВУ и обучението, в неговата цялост 6. Набелязани мерки за изпълнение на препоръките от одитите на вътрешната система с цел подобряване на нейната	

	<p>обучение и услугите за подкрепа и пригодността им за определени цели на програмата.</p> <p>Програмите се преразглеждат и променят редовно с участието на студентите и другите заинтересовани страни. Събраната информация се анализира и програмата се адаптира, за да се гарантира, че е актуална.</p> <p>Ревизираните параметри на програмата се публикуват.</p>		<p>7 точки</p> <p>9.1.2. Мониторинг на успеваемостта на студентите и предприети дейности за повишаването ѝ.</p> <p><i>Анализ на успеваемостта на студентите в процеса на тяхното обучение.</i></p> <p>3 точки</p>	<p>ефективност</p>	
<p>10. Циклично външно осигуряване на качеството</p> <p>Стандарт: Институциите би трябвало циклично да преминават през външно осигуряване на качеството в съответствие с ESG.</p>	<p>Насоки:</p> <p>Външното осигуряване на качеството в различните му форми може да провери ефективността на вътрешното осигуряване на качеството на институциите, да действа като катализатор за подобряване и да предлага нови перспективи за институцията. Тя също така ще предостави информация за да увери институцията и обществеността в качеството на дейността на институцията. Институциите циклично участват във външно осигуряване на</p>	<p>10.1. Институциите извършват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на всички учебни програми по професионалното направление/ специалност от регулирани професии.</p> <p>Коефициент: 0,03</p>	<p>10.1.1. За професионалното направление/ специалността от регулираните професии регулярно се осъществяват процеси на самооценки и външни одити от агенции, признати на национално и международно ниво и се изпълняват направените препоръки.</p> <p><i>Брой на оценените специалности и ОКС от професионалното направление.</i></p> <p><i>Брой на специалностите и ОКС от професионалното направление, които са претърпели промяна в резултат на препоръки от външни оценки</i></p> <p>3 точки</p> <p>10.1.2. Професионалното направление/</p>	<p>1. Решения на национални/ международни агенции за външно оценяване по отношение на качеството на предлаганите програми</p> <p>2. Доклади за изпълнение на препоръките.</p> <p>3. Налична документация за структуриране на комисии и оформяне на протоколи, регулиращи ефективната работа на ВУ</p> <p>4. Заповеди за формиране на изпитни комисии</p> <p>5. Състав на комисията за подготовка на самооценяващия доклад за външна акредитация</p> <p>6. Решения на АС</p>	

	<p>качеството, като отчитат, когато е приложимо, изискванията на нормативната рамка, в които работят. Ето защо, в зависимост от рамката, това външно осигуряване на качеството може да приема различни форми и да се съсредоточи върху различни организационни нива (като програма, факултет или институция). Гарантирането на качеството е непрекъснат процес, който не приключва с обратна връзка навън или доклад, или с проследяване на процеса в рамките на институцията. Поради това институциите гарантират, че напредъкът, постигнат след последната дейност по външното осигуряване на качеството, се взема предвид при подготовката на следващата.</p>		<p>специалност от регулираните професии работи в конкурентна среда</p> <p>2 точки</p> <p>10.1.3. В състава на комисиите за семестриални и държавни изпити се канят преподаватели от други висши училища и потребители, с цел обратна информация за постиженията на студентите.</p> <p>2 точки</p> <p>10.1.4. Конкретни резултати, свързани с усъвършенстване на дейността на професионалното направление/ специалност от регулираните професии след САНК.</p> <p>3 точки</p>	<p>и ФС за отстраняване на слабости от предходна акредитация</p>	
--	--	--	---	--	--